

УДК 378.048.2

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І КУЛЬТУР”

Ніколаєва С. Ю.

Київський національний лінгвістичний університет

Анотація. Програма призначається аспірантам з галузі знань 01 “Освіта”, за спеціальністю 011 “Науки про освіту”. Її основна мета – формування спеціальної (дослідницької) компетентності: здатності до реалізації наукового дослідження в галузі методики навчання іноземних мов і культур. Програма складається з двох змістових модулів: методологія наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур та методи наукового дослідження у методиці навчання іноземних мов і культур. У програмі визначено: основні завдання вивчення дисципліни; ключові знання і вміння, якими має оволодіти майбутній доктор філософії; інформаційний обсяг навчальної дисципліни; форму підсумкового контролю і засоби діагностики успішності навчання.

Ключові слова: доктор філософії, галузь знань 01 “Освіта”, спеціальність 011 “Науки про освіту”, методика навчання іноземних мов і культур, дослідницька компетентність.

Николаева С. Ю. Киевский национальный лингвистический университет
Программа учебной дисциплины “Методология и методы научного исследования по методике обучения иностранным языкам и культурам”

Аннотация. Программа предназначается аспирантам в области знаний 01 “Образование” по специальности 011 “Науки об образовании”. Ее основная цель – формирование специальной (исследовательской) компетентности: способности к реализации научного исследования в области методики обучения иностранным языкам и культурам. Программа состоит из двух смысловых модулей: методология научного исследования по методике обучения иностранным языкам и культурам и методы научного исследования в методике обучения иностранным языкам и культурам. В программе определены: основные задачи изучения дисциплины; ключевые знания и умения, которыми должен овладеть будущий доктор философии; информационный объем учебной дисциплины; форму итогового контроля и средства диагностики успешности обучения.

Ключевые слова: доктор философии, область знаний 01 “Образование”, специальность 011 “Науки об образовании”, методика обучения иностранным языкам и культурам, исследовательская компетентность.

Nikolaeva S. Yu. Kyiv National Linguistic University
The program of discipline “Methodology and methods of scientific research in the methodology of teaching foreign languages and cultures”

Abstract. The program is designed to graduate students in the field of study 01 “Education” on the speciality 011 “Education Sciences”. Its main objective – formation of the special (research) competence: the ability to implement scientific research in the field of methodology of teaching foreign languages and cultures. The program consists of two modules: the methodology of scientific research in the methodology of teaching foreign languages and cultures and methods of scientific research in the methodology of teaching foreign languages and cultures. The program identifies: the main tasks of the discipline; key knowledge and skills that the future PhD should master; information volume of the discipline; the shape of the final control and diagnostics of training success.

Keywords: Ph.D., field of study 01 “Education”, speciality 011 “Education Sciences”, methodology of teaching foreign languages and cultures, research competence.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “**Методологія і методи наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур**” складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 011 “Науки про освіту”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: методика навчання іноземних мов і культур, педагогіка, психологія, соціологія, інформаційно-комунікаційні технології (співвідношення дисциплін 60%:10%:10%:10%:10%).

Програма навчальної дисципліни **складається з таких змістових модулів:**

1. Методологія наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур.
2. Методи наукового дослідження у методиці навчання іноземних мов і культур.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни “Методологія і методи наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур” є формування спеціальної (дослідницької) компетентності: здатності до реалізації наукового дослідження в галузі навчання іноземних мов і культур.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Методологія і методи наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур” є :

- усвідомити сучасні стратегії оновлення і розвитку методики навчання іноземних мов і культур;
- зрозуміти природу і функції інновацій в галузі методики навчання іноземних мов і культур;
- оволодіти основами сучасних досліджень в галузі методики навчання іноземних мов і культур;
- ознайомитися з джерелами і умовами дослідницького пошуку у методиці навчання іноземних мов і культур;
- оволодіти методологічними принципами реалізації досліджень з методики навчання іноземних мов і культур;
- опанувати логіку наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур;
- оволодіти методами реалізації дослідження з методики навчання іноземних мов і культур (теоретичними, емпіричними, соціологічними, математичної статистики, зведення й обробки результатів),
- оволодіти методикою проведення експерименту у методиці навчання іноземних мов і культур.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні:

знати :

- сучасні стратегії оновлення і розвитку методики навчання іноземних мов і культур;
- природу і функції інновацій в галузі методики навчання іноземних мов і культур;
- основи сучасних досліджень в галузі методики навчання іноземних мов і культур;
- джерела і умови дослідницького пошуку у методиці навчання іноземних мов і культур;
- методологічні принципи реалізації досліджень з методики навчання іноземних мов і культур;
- логіку наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур;
- методи реалізації дослідження з методики навчання іноземних мов і культур (теоретичні, емпіричні, соціологічні, математичної статистики, зведення й обробки результатів),
- теорію проведення експерименту в методиці навчання іноземних мов і культур.

уміти:

- демонструвати знання та розуміння сучасних стратегій оновлення і розвитку методики навчання іноземних мов і культур;
- аналізувати природу і функції інновацій в галузі методики навчання іноземних мов і культур;
- демонструвати знання та розуміння основ сучасних досліджень в галузі методики навчання іноземних мов і культур;
- застосовувати джерела і конкретні умови дослідницького пошуку у методиці навчання іноземних мов і культур;
- спиратися на методологічні принципи реалізації досліджень з методики навчання іноземних мов і культур;
- визначати логіку наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур;
- реалізувати на практиці різноманітні методи дослідження (теоретичні, емпіричні, соціологічні, математичної статистики, зведення й обробки результатів),
- провести експеримент у процесі реалізації дослідження з методики навчання іноземних мов і культур.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/ 3-и кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. “Методологія наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур”

- 1.1. Сучасні стратегії оновлення і розвитку методики навчання іноземних мов і культур.
- 1.2. Природа і функції інновацій в галузі методики навчання іноземних мов і культур.
- 1.3. Теоретичні основи сучасних досліджень в галузі методики навчання іноземних мов і культур.
- 1.4. Джерела і умови дослідницького пошуку у методиці навчання іноземних мов і культур.
- 1.5. Методологічні принципи реалізації досліджень з методики навчання іноземних мов і культур.
- 1.6. Логіка наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур.

Змістовий модуль 2. “Методи наукового дослідження у методиці навчання іноземних мов і культур”

- 2.1. Теоретичні методи дослідження у методиці навчання іноземних мов і культур.
- 2.2. Емпіричні методи дослідження у методиці навчання іноземних мов і культур.
- 2.3. Соціологічні методи дослідження у методиці навчання іноземних мов і культур.
- 2.4. Методи математичної статистики методи у методиці навчання іноземних мов і культур.
- 2.5. Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур.
- 2.6. Методи проведення експериментів у методиці навчання іноземних мов і культур.
- 2.7. Критерії і показники оцінки ефективності результатів експериментального дослідження з методики навчання іноземних мов і культур.

3. Рекомендована література

1. Аванесов В. С. Тесты в социологическом исследовании. – М.: Наука, 1982. – 197 с.
2. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
3. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи. – К.: Форум, 2000. – 271 с.

4. Барковський В. В., Барковська Н. В., Лопатіна О. К. Теорія ймовірностей та математична статистика. – К.: ЦУП, 2002. – 448 с.
5. Бігич О. Б. Особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра на уроці іноземної мови: Монографія. – К.: Вид.центр КНЛУ, 2010. – 138 с.
6. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень. – К.: АБУ, 2002. – 430 с.
7. Бурлачук Л. Ф., Морозов С. М. Словарь-справочник по психологической диагностике. – К.: Наук. думка, 1989. – 200 с.
8. Воротіна Л. І., Воротін В. Є., Гуткевич С. О. Кандидатська дисертація: Методика написання і захисту. – К.: Вид-во Європ. унів., 2006. – 135 с.
9. Готтсданкер Р. Основы психологического эксперимента. – М., 1982. – 436 с.
10. Гурвич П. Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков. – Владимир, 1980. – 103 с.
11. Журавлёв В. И. Взаимосвязь педагогической науки и практики. – М.: Педагогика, 1984. – 176 с.
12. Загвязинский В. И., Атаханов Р. Методология и методы психолого-педагогического исследования. – М.: Изд. центр “Академия”, 2006. – 207 с.
13. Загвязинский В. И., Поташник М. М. Как учителю подготовит и провести эксперимент. – М.: Педагог. Общество России, 2005. – 144 с.
14. Здобувачу наукового ступеня: Методичні рекомендації / Упорядник С. В. Сьомін. – К.: МАУП, 2002. – 184 с.
15. Зегет В. Элементарная логика. – М.: Высш. школа, 1985. – 256 с.
16. Зербіно Д. Наукова школа: лідер і учні. – Львів: Євровіт, 2001. – 208 с.
17. Зимняя И. А. Психология обучения неродному языку (на материале русского языка как иностранного). – М., 1989. – 219 с.
18. Квасова О. Г. Основы тестування іншомовних навичок і вмінь. – К.: Ленвіт, 2009. – 119 с.
19. Коваль Т. І., Сисоєва С. О., Сущенко П. П. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. – 380 с.
20. Коккота В. А. Лингводидактическое тестирование. – М.: Высш. школа, 1989. – 127 с.
21. Кочергин И. В. Очерки лингводидактики китайского языка. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2006. – 192 с.
22. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів/ Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
23. Морська Л. І. Теоретико-методичні основи розробки та застосування комп'ютерного педагогічного тесту : Монографія. – Тернопіль : Вид-во Астон, 2006. – 159 с.
24. Ніколаєва С. Ю. Основы сучасної методики викладання іноземних мов. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.
25. П'ятницька-Позднякова І. С. Основы наукових досліджень у вищій школі. – К.: ЦНЛ, 2003. – 116 с.
26. Пашукова Т. І. Допіра А.І., Дьяконов Г. Е. Практикум із загальної психології. – К.: Знання, 2000. – 204 с.
27. Петрашук О. П. Тестовий контроль у навчанні іноземної мови в середній загальноосвітній школі. – К.: Вид. центр КДЛУ, 1999. – 201 с.
28. Полонский В. М. Оценка качества научно-педагогических исследований. – М.: Педагогика, 1987. – 144 с.
29. Публікації у Віснику КНЛУ, серія “Педагогіка”.
30. Публікації у науково-методичному журналі “Іноземні мови” та у Бібліотечці журналу “Іноземні мови”.

31. Райзберг Б. А. Диссертация и учёная степень: пособие для соискателей. – М.: ИНФРА – М., 2002. – 400 с.
32. Рапопорт И., Сельг Р., Соттер И. Тесты в обучении иностранным языкам в средней школе. – Таллинн: Валгус, 1987. – 352 с.
33. Рудницька О. П., Болгарський А. Г., Свистельникова Т. Ю. Основи педагогічних досліджень. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 1998. – 143 с.
34. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації. – К.: Вид. центр “Академія”, 2010. – 240 с.
35. Сидоренко Е. Методы математической обработки в психологии. – СПб.: ООО “Речь”, 2002. – 350 с.
36. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти : навч.-метод. посіб. – Луцьк, ВАТ “Волинська обласна друкарня”, 2009. – 460 с.
37. Соловей М. І., Спіцин Є. С., Потапенко К. К., Шалік З. М. Організація та методика проведення науково-педагогічних досліджень студентами вищих навчальних закладів. – К.: Ленвіт, 2004. – 143 с.
38. Тести для всіх, хто вивчає іноземні мови / Укладачі: Артемчук Г. І., Ніколаєва С. Ю. – К.: Ленвіт, 2003. – 168 с.
39. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. – К.: Академвидав, 2005. – 208 с.
40. Франселла Ф., Баннистер Д. Новый метод исследования личности. – М.: Прогресс, 1987. – 236 с.
41. Штульман Э.А. Основы эксперимента в методике обучения иностранным языкам. – Воронеж: Изд-во Ворон. унив., 1971. – 142 с.
42. Докторські дисертації зі спеціальності 13.00.02 “Теорія і методика навчання: іноземні мови”
43. Кандидатські дисертації зі спеціальності 13.00.02 “Теорія і методика навчання: іноземні мови”
44. Bachman L.F. Fundamental considerations in language testing. – Oxford: Oxford Univ. Press, 1991. – 408 p.
45. Common European Framework of Reference for Languages Learning, teaching, assessment. – Cambridge Univ.Press, 2003. – 260 p.
46. European Profile for Language Teacher Education – A Frame of Reference / Written by M. Kelly, M. Grenfell. – Southampton, 2005. – 47 p.
47. Hughes A. Testing for Language Teachers. – Cambridge Univ. Press, 1992. – 172 p.
48. McDonough J., McDonough S. Research Methods for English Language Teachers. – London : ARNOLD, 1997. – 262 p.
49. Morrow K. (ed.) Insights from the Common European Framework. – Oxford Univ. Press, 2004. – 143 p.
50. Muresan L. QualiTraining – A Training Guide for Quality Assurance in Language Education / L. Muresan, F. Heyworth, G. Mateva, M. Rose. – Gratz: European Centre for Modern Languages, Council of Europe Publishing, 2007. – 107 p.
51. Wallace M. Action Research for Language Teachers. – Cambridge Univ. Press, 2001. – 273 p.

4. Рекомендовані Інтернет ресурси

- <http://www.cps.neu.edu/degree-programs/graduate/doctoral/education/doctor-education-teaching-learning.php>
<http://www.tandfonline.com/toc/cwse20/current>
<http://www.cambridgeenglish.org/exams/general-english-and-for-schools/>

<http://www.britishcouncil.org.ua/teach/resources/online-resources>
<http://www.alte.org/resources>
<http://www.deutschzentrum.org.ua/>
<http://www.goethe.de/ins/ua/kie/lrn/prf/ft1/ukindex.htm>
<http://institutfrancais-ukraine.com/ua/apprendre/delf-dalf>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання : усне та письмове опитування, перевірка виконаних практичних завдань, тестовий та рейтинговий контроль, модульна контрольна робота.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти : Постанова КМ України від 30 грудня 2015 р. № 1187. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p>
2. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанова КМ України від 23 березня 2016 р. № 261. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-p>
3. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова КМ України від 29 квітня 2015 року № 266. Режим доступу: www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid.

REFERENCES

1. Pro zatverdzhennya litsenziynykh umov provadzhennya osvithnoyi diyal'nosti zakladiv osvity : Postanova KM Ukrayiny vid vid 30 hrudnya 2015 r. № 1187. Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p>
2. Pro zatverdzhennya Poryadku pidhotovky zdobuvachiv vyshchoyi osvity stupenya doktora filosofiyi ta doktora nauk u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh (naukovykh ustanovakh): Postanova KM Ukrayiny vid vid 23 bereznya 2016 r. № 261. Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-p>
3. Pro osoblyvosti zaprovadzhennya pereliku haluzey znan' i spetsial'nostey, za yakymy zdiysnyuyet'sya pidhotovka zdobuvachiv vyshchoyi osvity: Postanova KM Ukrayiny vid 29 kvitnya 2015 roku №266. Rezhym dostupu: www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid.